

Boligministeren (Hastrup): Der er altså ikke truffet en endelig afgørelse i sagen. Jeg vil gerne henlede hr. Arne Larsens opmærksomhed på, at lejerne skal høres på forhånd. Men jeg er helt enig med ham i, at der er store problemer i forbindelse med moderniseringer — måske mere i retning af, at der foretages færre moderniseringer, end ønskeligt er — og at de moderniseringer, der foretages, selvfølgelig skal foretages på rimelig måde.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om kommunernes styrelse.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 179) findes i tidenden sp. 4176, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2199).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Hans Hækkerup: Af betænkningen over det nævnte lovforslag fremgår bl. a., at udvalget i samråd med den fg. indenrigsminister har drøftet, hvorvidt betegnelsen „primærkommuner og sekundærkommuner“ i lovgivningen kunne erstattes af en anden betegnelse. Udvalget har imidlertid været opmærksom på, at betegnelsen alene er at betragte som lovteknisk, og at den i lovteknisk forstand må betragtes som kort og entydig. Man har endvidere været opmærksom på, at det på nuværende tidspunkt ville give anledning til forvirring og være overordentlig tid- og arbejdskraftkrævende at skifte terminologi. Derimod har udvalget ikke fundet anledning til at indvende noget imod, at man i daglig tale anvender udtrykkene „kommune“ og „amt“.

Jeg skal dernæst omtale de ændringsfor-

slag, der er stillet af indenrigsministeren, og jeg begynder med ændringsforslag nr. 1, som går ud på, at kommunalbestyrelsens medlemstal i samtlige amtskommuner og i Odense, Ålborg og Århus kommuner skal være mindst 13 og højst 31 — dette set i relation til kommunestyrelseslovens tal på mindst 5 og højst 25.

Dette forslag er inspireret af socialistisk folkepartis medlem af udvalget, hr. Krog Hansen, som formentlig har haft en utilsigtet viden om, at der ikke vil komme noget forslag til generel revision af loven om kommunernes styrelse i næste samling. Han har bl. a. motiveret det med, at man burde overveje muligheden for oprettelse af en magistratsordning i større byer eller i hvert fald en ordning, hvorefter et eller to af kommunalbestyrelsesmedlemmerne ud over formanden deltog i den umiddelbare forvaltning af de kommunale anliggender. Den begrundelse kan vi ikke tiltræde. Vi mener, at det simpelt hen må overlades til kommunalbestyrelsens medlemmer at afgøre, hvorvidt man vil søge om en magistratsordning eller lade et eller to af kommunalbestyrelsens medlemmer deltage i administrationen af kommunale opgaver. Vi har derfor ikke kunnet tiltræde denne mindretalsudtalelse.

Men da vi var enige med forslagsstilleren i, at det ville være rimeligt at udvide medlemstallet såvel i amtskommuner som de store bykommuner, tog vi initiativet til at rejse spørgsmålet, der altså i forvejen var rejst af det ærede medlem hr. Krog Hansen, og det endte altså med, at indenrigsministeren stillede et ændringsforslag, som vel ikke umiddelbart havde forbindelse med det, som oprindeligt var fremsat af indenrigsministeren, nemlig forslag om regler for det kommunale lønningsnævn. Jeg skylder imidlertid at tilføje, at vi har lovet ministeren at give ham svar på, om vi ønsker en ændring af styrelsesvedtægterne, således at man enten overlader til kommunalbestyrelserne at fastsætte antallet af kommunalbestyrelsesmedlemmer eller i hvert fald reviderer den liste, der fastsætter både maksimums- og minimumsgrænser for antallet af kommunalbestyrelsesmedlemmer i den enkelte kommune.

Endelig er der ændringsforslaget under nr. 2, som går ud på, at Sygehusforeningen

[Hans Hækkerup.]

i Danmark i tiden indtil 1. oktober 1970 får indstillingsret til det kommunale lønningsnævn.

Med disse ord skal jeg anbefale de stillede ændringsforslag og selve lovforslaget til endelig vedtagelse.

Chr. R. Christensen: Det konservative folkeparti kan for sit vedkommende tiltræde, at man giver mulighed for at forhøje medlemstallet i de kommunale råd i amterne og de 3 store købstadkommuner Odense, Århus og Ålborg til 31, selv om vi i og for sig synes, at man i mindre amter måske ikke helt behøver at gå op til maksimum. Sagen om kommunalbestyrelsernes medlemstal i øvrigt har også været drøftet mellem udvalget og indenrigsministeriet; vi har fra udvalgets side henstillet, at man gik lidt højere end oprindelig planlagt med grænserne for kommunalbestyrelsernes medlemstal, og vi har opnået aftaler, som har tilfredsstillt parterne. Jeg kan for mit vedkommende anbefale de stillede ændringsforslag.

A. Chr. Andersen: Under udvalgsarbejdet har man ud over de foreslåede ændringer vedrørende lønningsnævn også drøftet betegnelsen for kommuner samt antallet af medlemmer i kommunalrådene.

Vedrørende lønningsnævnets sammensætning vil jeg gerne bemærke, at jeg kan tiltræde den af indenrigsministeren foreslåede ændring, hvorefter Sygehusforeningen bliver repræsenteret indtil 1. oktober 1970. Jeg er i øvrigt af den opfattelse, at det for at koordinere statens og kommunernes lønninger ville have været ønskeligt, om lønningsnævnet havde været tiltrådt af en repræsentant både for indenrigsministeriet og lønningsministeriet. Dette har man fra ministeriernes side ikke ønsket. Indenrigsministeren har dog lovet, at han vil søge at skaffe hjemmel for, at en repræsentant for indenrigsministeriet kan overvære nævnets møder som observatør.

Selv om det ikke er lykkedes at finde en anden betegnelse i lovsproget for primærkommuner og sekundærkommuner, vil jeg, da det jo i daglig tale falder naturligt at bruge udtrykkene „amter“ og „kommuner“, håbe, at man ikke vil være i tvivl om, at når

udtrykket „kommune“ bruges, menes der primærkommune.

Jeg kan også tiltræde ændringsforslaget om, at der i de nye amter og de tre storbyområder bliver mulighed for at gå op til 31 som medlemstal i rådene. For andre kommuner siger loven jo, at der højst kan være 25, og det er indenrigsministeren, der ifølge loven skal godkende antallet i de enkelte kommuner. Der kan måske være grund til at gøre opmærksom på, at efter den af indenrigsministeriet hidtil benyttede skala vil efter de foreløbige sammenlægningsplaner ud over de 3 storbyområder kun 3 kommuner komme op på 25 medlemmer, nemlig Esbjerg, Randers og Horsens, der nok er de eneste, der kommer over 50.000 indbyggere. I andre kommuner på mellem 10.000 og 50.000 indbyggere — og det er ca. 90, der bliver af dem — kan tallet efter den skala, der hidtil har været benyttet, højst være 19. Der kunne være grund til at forhøje dette tal f. eks. til 21, hvis man i øvrigt ikke ville lade kommuner over 10.000 indbyggere frit bestemme tallet indtil 25. Der kunne måske også være grund til at se på dette tal; der var måske visse af de allerstørste kommuner, der burde kunne ligge noget højere. Noget andet er, at det ikke alene er befolkningstallet, der kan være årsag til ønskerne om højere tal, det kan også være kommunernes udstrækning og karakter.

Om styrelsesloven i øvrigt vil jeg gerne bemærke, at selv om det ikke lige i øjeblikket er aktuelt at tænke på, hvilke ændringer der eventuelt yderligere skal gennemføres i den, inden reformen træder i kraft, tror jeg nok, det vil vise sig, at man bliver nødt til at tage den op til revision til efteråret og give den endnu en afpudsning, inden nyordningen træder i kraft pr. 1. april 1970. Men ellers skal jeg på mit partis vegne anbefale lovforslaget med de stillede ændringsforslag til vedtagelse.

Arthur Jacobsen: Det lønningsnævn, der nu bliver nedsat dækkende alle kommuner, er jo et led i kommunalreformen. Der blev i samrådet med indenrigsministeren fra udvalgets side stillet et par spørgsmål, bl. a. om og hvorledes man kan sikre koordinering med statens lønninger. Det førte til, at man nu fra ministeriets side vil prøve på at lade en observatør overvære møderne i lønnings-

[Arthur Jacobsen.]

nævnet; så må vi håbe, at dette kan sikre den koordinering, der vil blive brug for fremover.

Der blev endvidere stillet det spørgsmål, hvordan man sikrer sig, at de kommunale lønninger bliver ens i alle kommuner hele landet over. Jeg må indrømme, at indenrigsministeren havde lidt større vanskelighed ved at besvare det spørgsmål; men han var dog noget optimistisk, og vi må håbe, at nævnets virke også her må være afgørende. Jeg vil gerne i denne forbindelse fremdrage et eksempel med min egen by, Roskilde, som baggrund. Vi har det således i Roskilde, at vi ved visse lejligheder bliver medregnet til hovedstadsområdet, mens vi ved andre lejligheder bliver regnet som liggende uden for hovedstadsområdet. Når vi skal have større lønninger kan vi således gå ad Hedehusene til, og det har givet os grumme stort besvær med f. eks. lærerlønninger. Vi har ca. 250 lærere og lærerinder i Roskilde, og de får i forhold til København en 3.000-4.000-5.000 kr. mindre om året. Det er klart, at det giver os store besværligheder med at fastholde lærerne; hvis vi gik ind i det samme spil som København, som jo ser bort fra statsrefusion og giver den ekstra løn, ville vi kun opnå, at der i nabokommuner i hele vores amt og måske meget længere ud ville blive stillet krav om højere løn. Derfor er vi nødt til at stå fast på det område.

Jeg vil håbe, at det nye lønningsnævn dækkende alle kommuner, også København og Frederiksberg, må have mulighed for at rette på disse forhold.

Med hensyn til kommunalbestyrelsens medlemstal kan vi tiltræde ændringsforslaget, som giver amterne og de 3 storbyer mulighed for fremtidig at gå op til 31 medlemmer med et minimum på 13. Samtidig har vi aftalt, at den vejledende styrelsesvedtægt skal give mulighed for, at maksimum for den laveste gruppe kan komme op på 13, for næste gruppe på 17 og derefter 21. Desværre kan vi ikke foreløbig komme længere end til 25 for kommuner med over 50.000 indbyggere. Men der er dog ved denne fortolkning af den vejledende styrelsesvedtægt vundet en del; bl. a. vil Køge og Nykøbing F., Silkeborg og Ringsted

kunne få de 21 medlemmer, som de gerne vil have, i stedet for de 19, de ellers vil være låst fast til. Så vil det blive nødvendigt for kommunalreformkommissionen at indordne de hidtidige afvigelser i overensstemmelse med disse nye fortolkningsregler.

Jeg kan understrege, at vi fra radikal side gerne havde set frivillighed for kommunerne til selv at bestemme deres medlemstal inden for minimums- og maksimumsgrænsen, og jeg vil håbe, at vi til efteråret kan få styrelsesloven op til revision bl. a. på dette felt. Der er særlig to områder, jeg i den forbindelse vil pege på. Vi kunne udvide med intervallet fra 25 til 31 på den måde, at kommuner, der ligger over 50.000 indbyggere — og vi har lige hørt hr. A. Chr. Andersen fortælle, at det er der kun tre der gør — kunne få mulighed for at fastsætte antallet inden for dette interval til 27, henholdsvis 29, og her gå videre med de vejledende styrelsesregler. Jeg var glad for, at hr. A. Chr. Andersen fremdrog netop dette spørgsmål; vi har bl. a. Esbjerg som eksempel, idet jeg har forstået, at man dér gerne vil op på 27 nu.

Det samme gælder et andet spørgsmål, som jeg har rejst før, nemlig § 18 i styrelsesloven om økonomiudvalget. Ifølge loven vil vi efter 1. april 1970 kun kunne have 5 medlemmer i økonomiudvalget. Det er vi fra det radikale venstre ret utilfredse med; vi finder, at der burde være mulighed for, at vi i hvert fald kunne have 7, så man i stedet for 2 eller 4 + borgmester kunne indsætte 2 eller 4 eller 6 + borgmester. Det har også en lille smule at gøre med det, hr. Krog Hansen har understreget i betænkningen om den arbejdsbyrde, der fremtidig kan ligge i kommunerne. Ved at udvide økonomiudvalget kunne man netop tilgodese muligheden for at dele denne arbejdsbyrde på flere. Der er eksempler, f. eks. fra min kommune, på, at skal vi ned fra de nuværende 7 til 5, bliver det en meget, meget stor arbejdsbyrde for de enkelte medlemmer i økonomiudvalget, og der er jo ikke i styrelsesloven regler for, at man kan give en bare nogenlunde rimelig aflønning for det arbejde, der udføres i økonomiudvalget; det er kun borgmesteren, der kan få noget sådant.

Vi kan tiltræde lovforslaget med de ændringsforslag, der foreligger.

Krog Hansen: Man påstår, at det er en sen død at blive trådt ihjel af gæs, og det skal nok være rigtigt. Men jeg vil garantere for, at det også er en sen død at få overbevist folketingsmedlemmer om, at et medlem af et oppositionsparti ikke altid behøver at have uret. Behandlingen af lovforslaget om kommunernes styrelse er et klart bevis herpå. Da vi forrige gang reviderede den kommunale styrelseslov, stillede jeg forslag om, at antallet af medlemmer i amtsråd og i kommunale råd blev forhøjet fra de nuværende 25 til maksimalt 29. Det blev stemt ned, og man brugte mange forskellige forklaringer for at få lov til at stemme det ned. Enkelte ordførere afviste det med den motivering, at en forhøjelse fra 25 til 29 ikke reelt var nogen forhøjelse; nej, skulle man endelig højere op, ville man stille ændringsforslag om at gå op til 31 eller 33. Man stillede bare ingen ændringsforslag. En anden ordfører afviste ændringsforslagene med den begrundelse, at det kunne man ordne, når styrelsesloven skulle revideres på ny.

Nu er styrelsesloven kommet til en fornyet revision, og så ville det vel have været naturligt, at alle disse fortalere for en forhøjelse af antallet havde stillet ændringsforslag. De gjorde det bare ikke. Alle de ordførere, der forleden ved behandlingen af lovforslaget om de 3 store byområder Odense og Århus og Ålborg talte så meget om, at antallet af byrådsmedlemmer i disse områder måtte forhøjes, stillede heller ingen ændringsforslag. Jeg må erkende, at jeg ikke talte meget om antallet, men det havde den naturlige grund, at jeg for over en måned siden havde stillet et ændringsforslag i udvalget, som behandlede dette lovforslag, om, at antallet blev forhøjet til 31.

Sådan er der så meget. Man taler og taler, men der kommer ikke nogen realiteter ud af det. Imidlertid er resultatet her i hvert fald blevet, at ministeren nu har stillet et ændringsforslag om, at antallet af folkevalgte i amterne og i de 3 store byområder forhøjes til maksimalt 31. Det er et skridt på vejen, det erkender jeg. Men jeg havde gerne set, at mit ændringsforslag var blevet gennemført 100 procent, således at der i de store primærkommuner, som også andre ordførere har været inde på, blev åbnet mulighed for at forhøje antallet, eller at

kommunalbestyrelserne selv fik lov at bestemme, hvad antallet egentlig skulle være. Det er der altså ikke flertal for. I en tid, hvor man taler om styrkelsen af det kommunale selvstyre, tør man ikke engang overlade til de enkelte kommuner, om de vil have 19, 21 eller 25 i de kommunale råd. Det er noget, som skal bestemmes her i folketingset. Jeg synes, det lugter lidt — for ikke at sige, at det lugter meget. Jeg er altså ikke helt tilfreds, men for at få den største enighed i udvalget og for dog at få noget igennem — det er bedre at få noget igennem end at få stemt et ændringsforslag ned — har jeg trukket mit ændringsforslag tilbage, og jeg kan tilslutte mig de ændringsforslag, som er stillet af ministeren.

Må jeg slutte med at sige, at den mindretalsudtalelse, som vi fra socialistisk folkeparti har afgivet, og som er blevet forholdsvis pænt behandlet af bl. a. den radikale ordfører, om, at man nøje skal følge udviklingen inden for det kommunale arbejde, skal forstås på den måde, at ingen her i folketingset, heller ikke rundt omkring i landet, endnu 100 procent kender konsekvenserne af den nye kommunale struktur. Det kan da meget vel tænkes, at denne nye struktur kræver helt nye tanker i forbindelse med arbejdsbyrde, arbejdsforhold, aflønning, nye udvalg, og hvad andet der kan nævnes. Jeg beklager meget, at denne mindretalsudtalelse ikke har vundet tilslutning, og jeg må forstå det på den måde, at man fra folketingsets side ikke ønsker at følge den kommunale udvikling, der er i gang. Men det ønsker vi i socialistisk folkeparti, og vi forbeholder os ret til at stille forslag om ændringer i den kommunale styrelseslov, når som helst vi finder det betimeligt, og hvis udviklingen viser, at det er rimeligt at gøre det.

Som sagt kan vi tilslutte os lovforslaget og de stillede ændringsforslag.

Sigsgaard: Der er vel meget få områder, hvor folketingset arbejder så træt og stritter så meget imod selv de mindste forbedringer, som netop på det kommunale område; jeg ved såmænd ikke, hvordan det nu kan være, at det forholder sig sådan, og jeg skal i hvert fald ikke her give mig til at spekulere over det. Lige i øjeblikket er jeg ikke i stand til

[Sigsgaard.]

at nævne et eneste andet arbejdsområde for folketinget, hvor det går så sejt som netop her.

Jeg er meget enig med hr. Krog Hansen og begriber heller ikke folketingets iver efter at bestemme over antallet af kommunalbestyrelsesmedlemmer. Hvorfor har man ikke kun en minimumsgrænse? Hvorfor siger man fra folketingets side ikke kun: „I må sørge for at have mindst så og så mange medlemmer i jeres kommunalbestyrelse, og derudover kan I selv bestemme“? Hvad ville der egentlig ske ved, at Esbjerg fik lov til at få sine 27 medlemmer i kommunalbestyrelsen, som jeg nu hører Esbjerg har ønske om? Ville der ske nogen som helst ulykke ved det? Er der nogen som helst grund til at nægte Esbjerg det? Eller ville der ske noget som helst ved det, hvis Esbjerg kom og ville have 35 — det er dog en stor kommune? Der er ingen grund til det regereri, man her sætter ind med. Jeg vil efterlyse endnu en gang, om der kan anføres bare et eneste ordentligt argument for restriktionerne; jeg har aldrig hørt et argument.

Nu er det heller ikke altid, man føler det nødvendigt at argumentere her i folketingssalen. Man stemmer, og hvis det er forslag fra et mindretal, stemmer man dem ned simpelt hen, så føler man det unødvendigt at argumentere. Men hvis man nu i en kommune gerne vil inddrage flere direkte i det kommunale arbejde — og det er der ønske om i mange kommuner — hvorfor er det så så galt, at man vil det? Hvad er det for hensyn, der spiller ind hos folketingets flertal? Hvad vil man i det hele taget med restriktionerne? Jeg tror ikke, jeg kan forvente noget svar, det har vi aldrig nogen sinde kunnet få hidtil; men spørgsmålene skal dog alligevel være stillet endnu en gang.

Så mangler jeg kun at tilføje, at vi selvfølgelig kan tiltrædede et lille bitte lapperi, man har mandet sig op til her for de 3 store bykommuners og for amtskommunernes vedkommende.

Den fg. indenrigsminister (*Thestrup*): Jeg vil gerne takke de ærede ordførere, og jeg vil også gerne takke udvalget for det arbejde, der er udført vedrørende det her foreliggende forslag.

Jeg vil gerne bekræfte aftalen om, at med hensyn til medlemsantallet i kommunalbestyrelserne i de byer, for hvilke det ikke er bestemt direkte i loven, vil indenrigsministeriet naturligvis følge det, man her i udvalget bliver enig om; jeg forstår, at der i øjeblikket er forhandlinger i gang herom.

Jeg kan også bekræfte, at vi vil søge at få en repræsentant fra indenrigsministeriet til at være observatør i lønningsnævnet. Jeg håber naturligvis, at det vil medføre, at der derved bliver overensstemmelse mellem statens lønninger og lønningerne inden for kommunerne.

Det er naturligvis klart, som hr. Krog Hansen sagde, at han har adgang til at fremsætte ændringsforslag. Jeg tilføjer; at hvis udviklingen skulle vise, at det bliver nødvendigt med ændringsforslag, tror jeg ikke, at han bliver alene om det; så vil vi sikkert også fra regeringens side fremsætte ændringsforslag.

Hr. Sigsgaard mente, at der lå en restriktion i, at man ikke i loven havde givet til-ladelse til, at man selv kunne fastsætte i kommunerne, hvilket antal man ville have. Jeg kan ikke se, at det i og for sig er nogen restriktion; jeg ser det nærmest som en ordensforskrift, og jeg må også henholde mig til, at det langt overvejende flertal her i tinget har været enig om dette spørgsmål.

Krog Hansen: I relation til ministerens bemærkninger om, at jeg ikke kommer til at fremsætte de ændringsforslag alene, kunne jeg godt tænke mig at spørge, hvorfor man så ikke kunne gå ind for min mindretalsudtalelse.

Den fg. indenrigsminister (*Thestrup*): Jeg sagde udtrykkeligt, at hvis udviklingen skulle vise, at det var nødvendigt med ændringsforslag, tror jeg ikke, det ærede medlem vil blive alene om disse ændringsforslag.

(Kort bemærkning).

Krog Hansen: Min mindretalsudtalelse siger udtrykkeligt: hvis udviklingen viser det og det; det er noget, vi skal følge med i.

Hermed sluttede forhandlingen.